

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ
І АДМІНІСТРАЦІЯ:
Львів, Ринков. ч. 10, П. пов.
Конто почт. шад. 143.322.
Адреса для телеграм:
— „Діло", Львів. —
Гол. Редактор приймає від
11—12 год. передполуднем
Рукописи не звертаються

ПЕРЕДПЛАТА:
М. сячко: в квіт. 450 зол.
За границею:
В Америці 1 долар, Франції,
Голландії, Бельгії 20 фр. фр.
Італії 750 ал., Німеччині 750 ал.,
Польщі 5 зл. фр., Чехо-
словаччині 20 ч. к., Румунії 15
лєй, Болгарії 750 ал., Австрії
100 ш. — Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41,
Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГолошень
ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІ-
СТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА
20 сот.

Львівське самоврядування.

Львів, 17. січня 1929.

У львівській міській раді (голови в „Слові Польські" і „Дзвінку Львівському") від довшого часу кінить настирливі і завзяті кампанія на тому львівського самоврядування. І примирені, а отже запридані і збртані а потрапившим р'ємом польські ультра-націоналісти з гуртка „Болуча сту", і різнобарвна братія зі санаційного т'бору, об'єднана на магістратському ґрунті в „Господарському Клубі" (а додатком „староруської"), а урядницькі чинники — всі вони одним суцільним фронтом виступають на перебудову львівського самоврядування на свій образ і подіб. Теоретиком-новатором у цій ділянці виступає головним чиним особистий сенатор проф. Зкшевський.

Львівське самоврядування від довшого часу живе в непомірних умовах. Формально обов'язуючий діє статут м. Львова спирається на м'якотово-політичний центристський основи, яку всякими засобами задроби об'єднано „патріотичні" львівська „політична", бажаючі не допустити до львівської ради представників широкіх прагнучих мас Під національним оглядом той статут, забезпечуючи універсальні інтереси більшості, був соціально а національно звернений проти наростаючого українського елементу. Союз напівхолодних експлуататорських „духом львівської „політичної" а львівської асиміляцією замикав перед українцями доступ до міської ради. В р. 1915 після повертут анстрійських військ розпалося громадське раду м. Львова. Іменуючи прагн. комісія (просто Гравовського) і призначу раду. В 1918 р. польська „Тимчасова Правляча Комісія", не вкучившись постановами обов'язуючого статуту, а реформувала призначу раду на основі партійної елекції, а в 1927, делегат польського уряду на чолі цієї установи і її президія права виборних установ. Одночасно кількість членів ради збільшилася зі 100 до 150.

В тому випадку шроїснувала шрібично-делегатійна рада до 1927, аж поки уряд не розв'язав її під натиском санаційних кол і не вернув до комісарської системи. Ненормальний стан в репрезентації й уряді м. Львова існує від 1915 р., отже майже 13 літ. Без сумніву а це рекорд навіть на нашій шльнській шльнщині.

Повертот доправного стану затягується вічно через те, що обов'язуючий статут м. Львова і виборча ординація до міської ради в змінених умовах були перестарілими. Зовсім зрозуміло, що коли навіть відстан під самоврядним оглядом б. Конгресника користувався вже новою, наскрізь демократичною виборчою ординацією до самоврядування, то там більше повної демократизації вимагало галицьке самоврядування, яке має 70-літню традицію. Однак похід демократизації зустрів несприятливі перешкоди на б. галицьких кордонах. Бажаючі польської меншості віддати рішучий голос у всіх справах самоврядного життя, поширити „стан посідання" і не допустити до голосу українську більшість, галицьке самоврядування знизив до тла. І коли в 1927 р. в більшості усунуто сумнієї пам'яті комісаршину з селад і містечках Сх. Галичини, повертаючи до анахронічної куркульної виборчої ординації, то в тому самому часі закріплено її у Львові. Аргументовано це вказано тим, що вебаном уряд виступив з уніфікаційним самоврядним законом, який відличить всі самоврядні болячки. Але мишали місяці й літа, а справа не рухалась з місця. Навапи, замість нормалізації самоврядного життя, наступило даліше його припинення в самоврядуванні другого ступня шляхом безастережного шнарядування поштових рад політичний поштовий адміністрації.

Нещодавно в сьмій анову шпринудла самоврядна kwestія. Зголошено внесення про тав. малий самоврядний закон шляхом поширення обов'язуючої б. Конгресній виборчої ординації на міста і повіти Галичини. З такою хвилею проурядові „патріотичні" польські чинники виступили зі своїми проханнями перехолової розв'язки львівського самоврядування.

Якщо іх бажання в тія шльнщині?

В принципі обстоюють вони синдикалістичну систему в самоврядуванні в загальному на італіо-фашистський зразок, спираючись на економічному солідаризмі. Однак теперішній момент уважають вони покищо несприятливим, несприятливим для такої далекоточної реформи з огляду на нерозвиненість синдикалістичних організацій. В перехідній добі санатори погоджуються на мішане представництво в раді м. Львова: виборче (дві третини радних) і іменоване урядом (одна третина радних). Виборча частина виходила б з демократичних виборів, репрезентуючи населення, а іменована частина представляла б собою фахові сили і — поза проурядовими виборними чинниками — волю уряду. Одночасно виконавча влада міста була б унезалежена від ради, не зважаючи на її мішаний характер. Президент міста був би затверджуваний урядом і відновлюваний перед ним, а не перед радою.

Санаційно-проурядові польські чинники, експериментуючи самоврядування м. Львова, мають на меті: 1) на терені самоврядування перевести централістичний принцип, виходячи зі задоволення, що громадське самоврядування повинно бути органічною частиною державної адміністрації і 2) шляхом іменування одної третини радних заздалегідь добути більшість для далішої експериментації, а одночасно забезпечити польський характер „кресового гроду".

Львівський експеримент, що зродився в головах „кресових лицарів", має з часом опромінити всю Польщу і стати загальним зразком, як забезпечити польськість міст, особливо на „кресах".

Ясно, що здійснення цих забаганок було б по суті нічим іншим, як тільки повертотом до ста-

рої куркульної системи в інших формі. Міська рада у Львові складалася би з двох курі: а представників посідання і довірених уряду. Цей „фаховості", яким так завзято вимахує стоголовий гурток львівських фашистів в заборозі, на яким скривається соціальна реакція і національна ексклюзивність з одночасним намаганням тим чи іншим способом зберігти дотеперішній стан посідання. Санатори хотять за всяку ціну шнелімінувати а львівського і позалітального іншого самоврядування політичний момент. Очевидно, тільки на словах, бо в нинішній добі все є *politicum*. І домагання одної третини іменованих урядом (отже суто і виключно політичним чинником) та підчинення президента політичній владі є теж *politicum*.

Очевидно, не про виключення „дизайнерської демократії" тут іє, тільки про забезпечення впливів посідальних і польського характеру „кресового гроду".

Зовсім природно, що українське громадянство, якого репрезентація, вплив і значення бажається таким чиним обмежити (бож іменованими певно будуть такі „фаховці", як представники „староруського" гуртка М. Вагниського і др. А. Лисеня) в ім'я демократичного принципу і в ім'я національних інтересів буде обстоювати повну демократизацію львівського і всякого іншого самоврядування. Львів є осередком нашої національної території під Польщею. І для нас особливо важно, щоб тут (як і всюди шде) українське представництво відповідало кількості українського населення, а одночасно щоб воно було чутливим сеймографом його бажань і шльнгань.

Правий ухил у КП(б)У.

За Фрумкіним у ВКП слідую Маслій у КП(б)У.

Ще а нагоди пленарної сесії Центрального Комітету ВКП (всесоюзнаї компартії) і з нагоди програмової промови Сталіна на ній писали ми про правий ухил у теперішній російській комуністичній партії. Тоді також наводили ми листа визначного комуністичного економіста і фінансиста Фрумкіна до Центрального Комітету партії в справі політики партії на селі та взагалі в справі господарського положення в СРСР. Цей лист скваліфікував Сталін як класичний документ ідейного обгрунтування правого ухилу. Цілий Центральний Комітет партії осудив Фрумкіна і його товаришів дуже гостро, а навіть „зняв" кількох з них з відповідальних партійних становищ у московській партійній організації.

Однак тим правого ухилу не зліквідовано. Найшов він своїх речників і на Україні. Про те довідуємося між іншим з програмової промови генерального секретаря КП(б)У Косіора, яку він виступив на окружній конференції КП(б)У в Києві.

„Є такі товариші — казав він — у нашій партії, що, співзвучаючи в душі правому ухилу, кажуть: „Навіщо так тиснути на людей, адже вони не опозиціонери". Так, товариші, міркувати не можна, шкідливо, бо це означає на ділі допомогу правому ухилу. Піти на зменшення темпу соціалістичного будівництва ми зовсім не можемо. Це означало б послабити позиції наші перед ворогом. Праві ухильники кажуть: „У нас хлібна криза — навіщо ж ви так наступате на куркуля й тим занадто тиснете на індивідуальне господарство? Треба дати куркулям змогу розвинути своє господарство, і тоді ми матимемо потрібний нам хліб". Цей погляд цілком недвозначно висловлено у тов. Фрумкіна і його листі до Центрального Комітету".

Далі твердить Косіор, що стати на шлях правого ухилу значить сприяти розвиткові ворожих комуністичних сил. І не допоможе нічого навіть фразеологія правих ухильників про те, що вони, мол, хочуть шкріпний союз зі середняками. Тут наводить Косіор листа українського комуніста Маслія до голови ВУЦВК-ту Петровського в тій справі. Маслій обвинувачує партію в тому, що вона не виконала постанов XV. з'їзду партії. „Хіба — питає він у листі, — ми виконаємо

заповіті Іліча про єднання? Чому дрібніться селяни середняк? Чому ми бачимо збільшення в засіах тільки технічних культур? Чому куркулі стають активними? Та все те тому, що селянина душать дуже важкі податки, він шукає нових шляхів для полекшення. Куркулі стають активними, бо вони розлучені неправильною політикою, близьки й середняки стають на їх бік, на бік тих, кого скривдила влада. Підбурюючи проти себе близьків і середняків, ми допомагаємо цим куркулям".

Маслій, як бачимо, радить не дразнити куркуля, а далі твердить, що таке дразнення шкодить спілці зі середняком. Косіор твердить, що в тому листі заключається найчистіший правий ухил. Далі він простеє Маслія і заявляє, що „боротьба з куркулями не тільки не ослаблює спілки зі середняком, але навпаки — шкріплює її". Та наведеним лист Маслія не вичерпується. В ньому читаємо ще ось що:

„Куркуль у нас означає ворога пролетарської держави, паразита, визискувача. Всякий заможний селянин, коли він має найману силу — куркуль, небезпечний елемент. Але якщо тоді назвати концесіонерів? У нас їх багато. Вони визискують робітників, бо так само, як і куркулі, беруть додаткову вартість. Адже працюють на їхніх підприємствах наші робітники? — Працюють. Працюють, бо їх охороняє радянський закон. Так чому ж куркуль не може мати в себе в сільській господарстві найману силу? Мені здається, що продукція куркуля багато вартішша для нас, ніж продукція американського концесіонера Гаммера. А Гаммера-ж у нас вважають не за дуже великого ворога. Ми миримося з ним і подібною до нього ворога. Ми швидко шидше поступати до соціалізму, ми повинні розвивати важку індустрію, поширювати свої господарські плани, збільшувати затрати на промисловість, працювати по господарському, а зиском. Та й для куркуля цей зиск потрібний. Ми повинні щодо куркуля провадити таку ж політику, як і до концесіонера... Характеристика „куркуль" теж має свої негативні сторони серед заможного селянства, — треба її позбутися".

Міркування Маслія інтересні та дуже цінні. Косіор має мало аргументів для їх ослаблення.

партизму. І на тому передовсім полягає різниця між нами і Р. Н. О. В такій різниці тим, що не наклали нашою народові російської мови, але на нашому терені мусимо визнати місцеву мову, т. є. малоруску, а противимось натомість тенденційному перекручуванню малоросійської мови численними українськими партіями, які вводять туди зовсім небажаний для нашого народу фермент і диворізантство".

Далі каже д-р Лисак, що до українського націоналізму його партія відноситься зовсім негативно, бо "український народ є штучним вивором німецької дипломатії, а ми визнаємо тільки руський народ".

До польської держави ця партія ставиться "безоглядно злітно" і вірить, що тільки зловидиством супроти Польщі можна добити змогу "доброго культурного і господарського розвитку". Під політичним оглядом орієнтується партія на Безпартійний Блок співпраці з урядом. А в міській змисленій прибутих раді оба члени тієї восьмичленної партії (М. Бачинський і д-р А. Лисак) входять навіть до польського "Клубу Господарського", що має безбачливу політичну фізіологію. Вину за православ'я та його поширення на Лемківщині приписує д-р Лисак "деяким єпископам і священникам, що ведуть небажану політику".

Щож до "Народного Дому", то голова тієї партії заявив: "Коли з 303 членів розважального Товариства "Народний Дім у Львові" остало при житті біля 100, а в числі тих є багато старців, — то вважаю, що воєводство повинно існуючу тепер при правительстві комісарі "Народного Дому" прибутишу раду поширити дорогою компенсації згідно зі своїм уподобанням. Та рада повинна скликати загальні збори і вибрати з себе управу "Народного Дому", згідно з приписами статуту Товариства".

До всіх українських партій відноситься "руска аграрна партія" зовсім негативно. Таке саме негативне її відношення і до Рад України, бо казав д-р Лисак: "Ми не поділяємо прямивання до злуки Червоної Русі з Україною за Збручем". Організаційний стан тієї партії тепер такий: "В тій хвилі маємо 52 кооперативи і 26 філій "Рольничого Союзу".

Ось і політична розмова цього "Ідеолога" восьмичленної "русської аграрної партії". Вона нічого собі. Нею вже й тішаться численні польські чинники. П передрукують і деякі польські пресові органи як аргумент проти українського політичного руху та його провідників. Нехай-же й самі чинники тішаться тепер ще й таким поважним задоволенням у їхньому політичному балансі, як сама особа голови "русської аграрної партії" та її минуле.

Вся коляда для "Рідної Школи"

Всі Кружки "Рідної Школи", Читальні, Луки, Соколи Кооперативи, Церковні Братства, співачки, музичні й аматорські гурти, українські громадяни, громадянки, молодь і дітвора — колядують і щедрують на "Рідну Школу".

І. СВЕНЦІШЬКИЙ.

Національний Музей за 1928. р.

(Продовження.)

Перебудова, внутрішня праця, жертви, консервація.

Задумана у 1927 рокові будова великої залі на склад музейних збірок стала предметом частинного розгляду членами Кураторії Національного Музею, одначе з огляду на брак вільної площі не можна було її почати. При дальшій розгляді питання про поширення площі для наукової праці, з'явилася необхідність занести центральне огороження, на що буде потрібна рішуча діяльність. Можна би ще осатунити робітні для консервації новоприбулих предметів тим, на коли би перенести мешкання службовців Музею у приватні доми коштом яких 1800 зол. річно. Одначе усе це не забезпечить навіть на найближчий час дійсної потреби Музею у поширенні площі для систематичного матеріального збирання босантва пам'яток національної культури, для особливого наукового досліду поодиноких збірок, та для їх відновлення і хочби тільки приблизно музейного розміщення. Тому-то У. праця Музею мусіла перейти до системи виплатного обслуговування великих музейних вистав, щоб остаточно можна було почати необхідну перебудову музею.

Бажано придати хоч певну частину потрібної площі на будову. Управі Музею звернулася була до Державного Уряду з проханням плати на склад і у розпорядку певну кількість музейних вистав і виставки у інших приватних вистав і вистав українського мистецтва та української мови, але не одержала на

Стара січка.

Серед російської політичної еміграції.

Парижський орган п. Мілюкова "Последні Новости" останніми часами розпочав не знати котру вже з черги полеміку з Керенським, який у своєму органі "Дні" широко обговорює питання про перегляд і зміну програм різних московських партій. Самі по собі статті Ф. Керенського і полеміка з ними органу п. Мілюкова великого інтересу не представляли би, якби не одна характеристична обставина, а саме, що всі зміни, які від часу революції 1917 р. відбулися на території бувшої російської імперії, а в першій мірі процес визволення і творення власних держав різними, перед тим повновладними народами, який коштував їх ріки крові, а через московський імперіалізм що в досі не дійшов до свого остаточного завершення, не змінили нічого в психіці представників московських партій.

Здавалося би, що при розгляді такого важкого питання, як перегляд і зміна партійних програм треба булоб еміграції взяти на увагу й проаналізувати як найдокладніше всі ті основні події, які сталися протягом останніх десяти літ на території бувшої Росії. Далі треба й булоб, з її становища виходячи, творити зовсім конкретну програму того, як має виглядати Московщина після упадку більшовиків, на що всі вони рахують. Але всього того ми в згаданій полеміці не знаходимо. І Мілюков, і Керенський думають далі політичною категорією бувшої Великої Росії, далі почувують себе уповноваженими рішати й самовладно означувати, як за часів злощасної пам'яті Тимчасового Правління, долю різних величезних народів і країн, над якими свого часу панував царський уряд.

А воєж є в цій полеміці одна цікава подробиця. Ф. Керенський, який свого часу заборонив, що правда безуспішно, другий всеукраїнський військовий з'їзд у Києві, який на демократичній всеросійській нараді в Москві мав нахабство кинути представникам української революційної демократії обвинувачення, що вона за трицять срібляників зраділа революції й Росію, цей оперетковий "федераліст" Ф. Керенський закликає тепер, підлом як не свого часу робили "українські зрадники", партії "народної свободи" (кадетам, — група Мілюкова зне себе тепер республіканською демократією — їх "непримиримий державний централізм".

"Последні Новости" уважають за потрібне особливо гаряче поборювати цей закид Керенського і пригадують йому, що після падіння виставили гасло автономії Польщі й широкій децентралізації для інших народів і областей. І те, на думку органу Мілюкова, має доказувати, що партія кадетів свого часу правильно зрозуміла завдання і потреби "історичного дня".

Як бачимо, минулий досвід не навчив Мілюкова та його соратників. Україна не хотіла й не могла чекати на відкладанні арештові в безконечність "широку децентралізацію", а відійшла своє право на політичне самоопрацювання революційним шляхом і в тяжкій боротьбі з московськи-

ми "федералістами" типу Керенського. Те саме зробила Фінляндія, Литва, Естонія, Латвія. Польща хоч і іншою дорогою, але теж дійшла до своєї власної держави.

Ні Керенський, ні Мілюков досі ще цих фактів і мотивів, які їх викликали, признавати не хотять. Вони все ще плекають давню мрію — про велику Росію в давньому обсязі. Може вона бути навіть федеративною, але та, щоб в цій федерації всі права й рішачий голос мала сама ліві Московщина. І один, і другий є завзятими ворогами палерового арештові гасла більшовиків про "право на самовизначення аж до відділення" і ще більшими ворогами теперішньої національної політики більшовиків.

Одині лише московські соціалісти революціонери групи В. Чернова в Празі зробили пробу перегляду й вироблення нової програми — створення "спільні народів союзу" ніби-то на основі признання державної самостійності різних народів. Та й ця проба є нещирою, бо хто простудіює докладно статут цієї майбутньої спільної (ніби її конституційної), той побачить, що вона фактично дає окремим народам ще менше прав, ніж дає теперішня конституція Радянського Союзу.

Московська еміграція ще й досі нічого не навчилася й нічого не забула. Тільки таким може бути наш висновок з приводу веденої тепер між двома впливовими її відлами полеміки.

У волинській тихій стороні.

(Від нашого принагідного дописувача.)

Волинь пробуджується...

Сьогодні чуємо вже досить часто, що Волинь живе. А в дійсності тільки починає жити. Щойно тепер волинці починають ставити неспівні кроки поруч українців у Галичині. Доказом цьому є "Прогреси", кооперативи, театр, різні школи.

Населення Волині, автохтонне населення — українці. Біда тільки в тому, що більша частина його — національно невідома і неактивна. Головна причина цього явища: аналіфбетизм. Майже всі старші селяни — неписьменні, не читають отже ані часописів ані книжок. Цю дійсно кривдищу тьму на Волині використовують різні чинники.

Вже в часі світової війни селяни відчували потребу освіти, тому почали старатися за свої школи. В багатьох селах були тоді "зимові" приватні школи. За української влади повстало багато шкіл. Тепер селяни Волині дістали теж державні школи, але польські, і то велику частину з них аж по минулорічних виборах до союму і сенату. Звичайно було так, що всякі менше більші відповідальні польські чинники обіцяли отворити аж тоді школу, як селяни будуть голосувати на "одинку". Населення, задивлене у свою ціль — школу, при тім національно мало свідоме, дійсно віддало у великій кількості свої голоси на цю лису, тому, що не було людей, які могли йому пояснити, що населення мусить мати школи і без того.

Нині майже в кожному селі є вже при-

родного розвитку. Тому-то Управі Музею доводиться вже четвертий рік власними силами вести початі наукові видання і науково-дослідні роботи однієї поодиноких частин збірок. І який не те, що співробітники Національного Музею працюють у ньому виключно для добра національної науки, прилашнуючи для цього навіть приватний гріш, то річ певна, що Музей не зміг би був зайняти того поважного становища у ряді українських наукових установ, яке він займає сьогодні.

Одначе саможертви співробітників Національного Музею не хотять видати і розуміти ті, які користуючись лише зрозумілою ними охороною мешканців, не платять протягом року ані одного сотника за велике мешкання із семи кімнат або великими способами обігрують належне кофінне. Через те чинять вони дохідність з кофінних домів Національного Музею не тільки дрібно малю, але й ще обтяжують сукупні доходи Музею тим неморальними податками, оплатами і доплатами, які протягом 1928 р. обійшлися взагалі дохідності з кофінних домів до 1 проц. річно. А що за найбільше мешкання музейних кофінних домів не випадає протягом року 3216 зол., то очевидно Управі Музею опинилася перед тяжким недобором у своєму розвитку.

Тільки завдяки можливості внутрішньої позички з фонду Осередку у висоті 750 доларів і обороту тимчасовими приватними позичками, яких 600 зол., одержано річного бюджету і виконано: видання "Літописи Галицької України XV—XVI вв.", німецьку перекладку цієї книжки і приготувано альбом галицьких ікон XV—XVI вв. 12 барв'яних і 250 чорних таблицями.

(Продовження буде.)

Від грудня 1913 р. усім загально відомо про акт еспериментальної передачі Основним Національного Музею о. Митрополитом А. Шенгелієм усіх збірок як окремої, у державної влади законно зареєстрованої наукової фундації, як власності українського народу. Одначе через помилку невідомості і свого рода обіцянки української суспільності в Галичині ці установи не може одержати таких збірок за свої потреби, які-небудь було би зокрити всі кофінні видати

найменше однокласова всенародня школа. Стан всенародніх шкіл на Волині по урядовій статистиці представлений так: 1) з польською мовою навчання: 375 шкіл; 2) з польською мовою навчання й українською як предметом: 348; 3) утравістичні польсько-українських 417; 4) з українською мовою навчання і з польською як предметом: 5; 5) з польською мовою навчання і чеською як предметом: 12; 6) польсько-чеських: 4; 7) з польською мовою навчання і німецькою як предметом: 5; 8) з чеською мовою навчання: 17; 9) з польською мовою навчання і українською й чеською мовами як предметами: 2. Загалом всіх разом всенародніх шкіл на Волині є 1.185. Учителів всіх разом є 2.213, з того аж 1.535 поляків і тільки 535 українців. Решта (142) припадає на інші національності. Треба зазначити, що тільки 705 учителів мають семинарбну матуру.

Вже з самого зіставлення тих цифр бачимо, як дуже українське населення Волині уподіблене під освітнім оглядом, який нужденний стан шкіл в його рідній мові. Кілька чеських козлонів має 17 своїх рідних шкіл, ціле українське населення Волині „аж“ — 5, а поляки, що творять зникаючий відсоток населення, аж 375 чисто польських шкіл.

При тому треба знати, що українська мова трактується у волинських школах як п'яте, непотрібне колесо у возі... Як часто польські, так і утравістичні школи не відповідають очевидно зовсім українському населенню. Загалом автохтонне населення не має великої користі з тих шкіл, бо мова навчання українській дитині незрозуміла.

Учителі тих шкіл — бувші польські військові і місцеві волинники. Одні і другі без відповідних кваліфікацій (бувши бухгалтери, писарі то-що), при тім явні вороги всего українського. Бувши військові легіоністи ділають, як більшість поляків, але українське учительство? Річ у тому, що воно, хоч правдиве, в значній своїй частині признається, не знати чому, до польської національності. Такі „православні поляки“ (від 1922 р.) читають тільки польські часописи, належать до польських товариств — і за те мають поважання й піддержку. Зі свого дивогоглядного життя дуже задоволені — і нема тут нікого, хто хоч пальцем показав би на них — як на чудернацький дивогогляд...

Між собою розмовляють вони звичайно по польськи або по російськи і не уважають його нічим ненормальним. В Галичині такі типи — вибірки і їм надають відомий епітет, на Волині їх тема-тьменна.

Духовенство на Волині є також темною плямою на тлі волинського життя. Батьки звичайно без вищої освіти і провадять таку політику, яку їм накидають згорі. Про свій нарід шквонито не дбають, на всякий випадок менше, як про свої коні. Вони творять чорну сотню, що в роззявленю губою чекає потайки на прихід „одної неділі“, а явно зазначає на кожну, кроці свою архієпископальність до польської держави. Загалом динішній стан православною духовенства на Волині можна порівняти з уніятським духовенством Галичини на початку XIX століття, з тою різницею, що православне духовенство говорить проповіді звичайно по російськи, а не по польськи (хоч і такі випадки тепер бувають — кажуть). З селянством православні священники живуть, як кіт з собакою. Дуже поганим явищем, що знаменує православне духовенство — це відсутність самоповаги. Доказів на це можна навести дуже багато.

Загалом слід ствердити з болем, що ані духовенство ані учительство Волині не стоїть на висоті свого завдання, не сповняє Богом і совістю наданих йому обов'язків, за що нарід, коли прозріє, може з ревністю неофіта тяжко „відплатитися“.

Всєм таки, хоч з якими несприятливими умовами стрічається українська ідея на Волині — вона з кожним днем набирає шораз більшої сили і находити повне зрозуміння серед широких мас. Українці на Волині вже не згинули! Треба тільки більше праці і посвяти свідомих наших одиниць, а українство на Волині затріумфує всезадно. Слід про це знати всім тямучим українським громадянам не тільки на Волині, але й у Галичині!

К. П.

Парламент Зл. Держав ратифікував Келльов пакт.

Париж, 16. січня. Американський парламент ратифікував Келльов пакт. Франці часописи висловлюють задоволення з приводу ратифікації та сподіваються, що пакт ратифікують також інші держави. Деякі часописи перестерігають перед занадто великим оптимізмом і пригадують велику програму зброєнь Зл. Держав. „Еко д'Парі“ стверджує, що ратифікація пакту робить кінець більшовицьким штучкам.

Самоврядування м. Львова.

Варшава, 16. січня. В середу радили в сеймі посланці Сх. Галичини а каюбу ББ. Темою наради були самоврядні справи. Перший реферат вголосив д-р Зайдалер про внесення Українського Каюбу в справі розпорядку президента держави із січня 1928 про ліквідацію Тимч. Самовр. Виліду. Другий реферат про самоврядування міста Львова та Сх. Галичини вголосив пос. Стронський. У дискусії промовляли пос. Косидарський та Левенгерц, потім ухвалили таку резолюцію: Поручається президії нач. ради Безп. Блоку співпраці з урядом півд.-сх. воєводства, щоби: 1) вийшла в тісній взаємності з компетентними чинниками в справі самоврядування у Львові, 2) щоби в тій справі спрешувала погляд львівської суспільності.

Відповідь Польщі для СРСР.

Варшава, 16. січня. Мін. Залеський конференції в Бельведері в зв'язі з приготуванням відповіді на останню ноту Литвінова, Марш. Пілсудський прийняв у тій самій справі начальника сх. відділу в мін-стві закорд. справ Голува. Польська відповідь прийде у Москву мабуть у суботу.

Відпустка Чічеріна.

Москва, 16. січня. Рада народніх комісарів продовжила втретє відпустку Чічерінові. Мабуть продовжать іще її до 1. липня. Фактичним керівником уряду закорд. справ є далі Литвінов. Також член колегії закорд. справ Карахан дістав довшу відпустку.

Невдалий переворот у Туреччині.

Царгород, 16. січня. У Брусі викрили змову, якої метою було повалити існуючий уряд Кемала баші збройною силою. Змовники хотіли з невдоволеними елементами маширувати на Ангору й обняти владу в державі. Взагалі арештували 80 людей, з тих 47 передали судові, а 33 увільнили.

Розв'язання італійського парламенту.

Рим, 16. січня. Декрет у справі розв'язання італійського парламенту бузе темою нарад Ради мін. Декрет може підписати король у понеділок. Укладають лісту кандидатів будучого парламенту. Є в ній 1000 назвищ, а пропонують її Вел. Фашистський Раді до затвердження.

Афган на вулькані.

Льондон, 16. січня. Успокоєння в зв'язі з абдикацією Аманули не наступило. Новий король має, щоправда, довіря духовенства, але не має достаточного авторитету серед повстанців. Тенеріший володар менше енергійний, ніж Аманула. В околицях Кабула замішання, що на випадок наступу повстанців може причинитися до заняття столиці Бача-Сакого. Повстанці, крім скасування всіх реформ, домагаються, щоби чужинцям заборонити приїждати до Афгану на два роки. В околицях Кабула шляються ватаги, що загрожують спокійному населенню. Також англійський консулат далі загрожений.

Абдикація Аманули, здається, означає повну поразку повстанців. Новий король досі відокремний і не має рішучого голосу, тим більше, що провідник повстанців Бача-Сако у відозвах зазначає, що він саме обійме владу та скличе Нац. Зібрання, яке мабуть, так як колись Аманула, вибере його королем. Повстання значно підважило впливи СРСР, із яким Аманула був у союзі. Шоло полковника Льюренса, то роля його в повстанні невияснена, але сам переворот, ослаблюючи більшовицькі впливи, є зовсім на руку Англії.

Біржа.

Гроші.

Американський долар 8.88 00—8.88 50, канадський долар 8.82 00—8.82 50, чеська корона 0.26 25—0.26 50, австрійський шілінг 1.25 50—1.26 00, румунська лєа 0.05 00—0.05 50, французький франк 0.34 50—0.34 75, швейцарський франк 1.71 50—1.72 00, фунт стерлінгів 43.50 00—43.50 00, радянський червонець 18.00—19.00.

Золото: 20 корон 36.50 00—36.80 00, 20 франків 33.75 00—34.50 00, 20 німецьких марок 41.70 00—42.00 00, 10 російських рублів 46.50 00—47.00 00.

Срібло: Австрійська корона 0.69 00—0.70 00, 5 австрійських корон 3.60 00—3.70 00, австрійський флорен 1.80 00—1.85 00, російський рубель 3.00 00—3.10 00, копійки за рублем 1.50 00—1.55 00.

Збірка.

Пшениця двірська 43.75—46.85, пшениця селянська 43.00—44.00, жито галицьке 31.00—33.75, ячмінь галицький бронзований 31.50—33.50, ячмінь на млинці 27.50—28.50, ячмінь пастбищний 35.50—36.25, овес галицький 29.25—30.25, кукурудза румунська 35.50—36.50, бараболо промислова 4.75—5.00, фасоль біла 95.00—100.00, фасоль колората 50.00—55.00, фасоль краса 65.00—75.00, горох біл-Вікторія 51.00—55.50, горох пізній 38.00—40.00, бобик 32.75—33.75, мінська паста, а зерні 0.00—0.00, вика 35.00—40.00, сіно соловеє краєве прасоване 18.00—20.00, солона прасована 8.00—9.00, гречка 37.25—38.25, лан 72.00—74.00, лубин сивий 22.00—23.00, ріпак озимий 75.00—77.00, мута пшенична 40 при 72.00—73.00.

За опіку над ремісничою молоддю.

Про українську ремісничу молодь у Львові і задання Т-ва „Зоря“.

Життя — це заввста боротьба, в якій сильніший завоює перемогу і тому його правда. Такі думки почуєте на кожному кроці. Але українці не асертують більшої упеси на ту правду. Мабуть тому що менше уваги присвячуємо русийним силам пинішнього національного життя, зокрема українському робітництву. Однак не парікаймо потім, якщо розчарування на розчаруваннях, пендачі на пендачах стрічають нас у кожній ділянці національного життя, як неможлими наслідки своєрідних причин. Гляньмож вже без рожевих окулярів, сміливо вірй, сумій наші дійсності у вічі, щоб у недалекій будучині не заскочили нас ще прикріші несподіванки!

На селі великий голод на землі з примусовим безробіттям, страшенне зубожіння, значне обмеження еміграції, навіть сезонної! Т. д., — все те примушує ольську молодь шукати заробітків у містах і вчитись ремесла. Цей рух молоді сільської бідноти йде, на жаль, попри нас і вона стає скорше чи пізніше потроєм польської культури. Вона для нас пропаде. Чи можемо динитись даліше на це з дотеперішньою тулою байдужності? Голі! Сільська молодь польоняється в застрашувачий спосіб у майстрів-поляків, у промислових школах та по різних ремісничих бурсах, як Ім. Кості, тов. „Скала“ й інші. Селянська дитина, відірвана від родини і пошлена на власні сили в чужім для неї середовищі, улягає скоро впливові чужої школи й оточення та випаровується. Ми навіть не уявляємо собі цих страт для нашої нації, бо в протиположному випадку ми півелювалиб напевно ці ворожі впливи своїми зусиллями в цім напрямі.

Однією українське т-во „Зоря“, ця робітничка „Прогресса“, яка повинна зацікавлятися українською ремісничою молоддю і доповняти позашкільним вихованням її світогляд, — не може виконати своїх обов'язків супроти неї, бо не має ані потрібних матеріальних фондів, ані відповідних кваліфікованих людей. Тому не дивуймося, що лише педки і десята частина (250—300 осіб) ремісничої молоді виховується в т-ві „Зоря“, а всі інші (2,500—3,000 осіб) кристалізують свій світогляд і характер, набувають знання й освіти по польських ремісничих бурсах, по польських товариствах, де польські претенгенти відповідними рефератами і літературою виховують з нашої молоді адептів яничарів. Поляки не жадають на це грошей. Здається, що боля українські ремісничі-майстри повинні зацікавитися цєю важною справою і своїми зусиллями допомогти т-ву „Зоря“ виконати свою роботу. Тимчасом до того дуже далеко.

Так, як тепер справи стоять, то більша частина українських ремісників навіть не є членами „Зорі“. Зате по польських професійних організаціях наші ремісники антирають усі кути і пидрутовуються польським партіям. Забувають серцеги, що з їх вкладах ці самі профес. організації лають субвенції виключно польським ремісничим бурсам.

Т-во „Зоря“, основане піоніром нашого економічного відродження в Галичині пос. Івж. Василем Нагірним, розвивало до війни досить живу діяльність між українською ремісничою молоддю і навіть прибігло власний дім у Львові та покривало своїми філіями цілу Галичину. Світова хуртовина змінила ці організації зовнішні. Але національно свідоме українське робітництво й ремісництво кицнулося по війні до праці. В 1921 р. основано при „Зорі“ секцію опини на ремісничою молоддю в пам'яті пос. В. Нагірного. Секція існує донині. Тоді основано також секцію для дівчат, але вона скоро розлетілася. Нині т-во „Зоря“ має по різних містах Галичини 17 своїх автономних філій, а яких деякі розвивають доволі живу діяльність.

Виділ „Зорі“ ставався утворити краще т-во опіки над ремісничою молоддю, але воєвство відкинуло цей проект статуту. Статут знаходиться тепер у митр. Шептицького, протектора нашої ремісничої молоді. В справі того статуту треба буде поробити всі потрібні заходи.

Якщо не хочемо втратити активний міський елемент, наше робітництво, без якого наші міста не наші, допомогти т-ву „Зоря“ виповнити його завдання. В тій цілі належало б політиці Львів на районі, так, щоб наша ремісничка молодь могла сходитися у віільних хвилинах на вільні. Культурно-освітні установи повинні в порозумінні з виділом „Зорі“ подбати про відповідних претенгів, які викладали б для молоді і про відповідні салі. Належить увагу повинні ми звернути також на пласловий рух між ремісничою молоддю, який знайшов собі добрий ґрунт між нашими ремісниками і піддержати його. Така праця принесла небагато цінном цінно добрі очі! І тоді зможемо глянути сміліше в будучину нашого елемнту по містах.

М. Х.

НОВИНКИ

— Фотограф Янушевич вул. Вінцентого Поля ч. 1. (бічна Зеленої). Тел. 59—00. 1258

— Заняття „Діла“. Вчорашнє „Діло“ заняло майже Старосту Гродське за допис з Яблоно-а про те, як громадська площа перейшла там на власність „Т. Ш. Л.“. З того допису ми викинули всі дразливі місця, а всеж таки це не охоронило нашого органу від конфіскації і матеріальної страти. Це перша конфіскація „Діла“ в цьому році.

— Колядки в Успенській (Волозькій) церкві відспівали відомий міщанин хор під управою д-ра Неділки в неділю, дня 20. січня ц. р. в год. 12-й впадуні. З огляду на це, що весь прибуток з тої нагоди йде на „Рідну Школу“ — надіємся численної участі.

— Вечір наших артистів. У доповідненні до нашої вчорашньої новинки про бенефісовий вечір артистів нашого театру, який відбудеться в суботу дня 19-го ц. м. у салі Музичного Т-ва ім. Лисенка в год. 7.30 веч. повідомляють нас, що між іншим будуть виконані на вечорі модерні танці такі як кекуок і танок апашів, а в відділі інсценізації артисти виконують ілюстрацію до пісень „Ой, у полі вітер віє“, „Ой, видно село“, „Чумаки“ і „Веснянка“. Бідети на вечір продаються раніше в Союзнаму Базарі.

— На покриття тижді заподіяних 1-го листопада в „Академічній Доім“ пересилає Філія Союзу Українок у Чорткові 50 зол.

— Львівська хроніка. Чотири особи ранені „на гладкій дорозі“, похованувшись на свіжій леді. — На вул. Михайла 7, на Замарстинові, брат та сестра побили до крові свою сестру 40-літню Сару Гольдберг, а аломавши їй руку, викинули її на вулицю. — 25-літня Ольга Бабій з причини нещасливого кохання випала за багато йоліни.

— Сніг і залізничні. Досі неналагодна правильна залізнична комунікація на головних лініях, що є сильно засміжена. Денні поїзди спізнюються на кілька годин. Над очисненням усіх залізничних шляхів у Польщі працює тепер приблизно 150.000 робітників. В слід за катастрофою біля Руданець прийшла друга недалеко стайї Лавриків (Львів-Рави Руска). Особовий поїзд зійшов зі шні, так, що п'ять возів аийшлося на насипі. Причиною буан зіпсовані шніи. Людських жертв не було.

— Жертви залізничної катастрофи. Приходять точні звістки про жертви в людях при катастрофі біля Руданець: убиті керманіч поїзду Мартин Бідний і палій Іван Цешора. Ранені важко машиністи Ренкав і Беда, лекше заліз. урядовці П. Гаровський і І. Краєвський. З пасажирів є ранених 13 осіб, усі жиди, здебільша кущі, і Теодор Прокопович з Камінки Струм.

— Нові шкільні програми. З міністерства освіти з Варшави приїде у найближчій часі розпорядок щодо зміни програми в середніх школах. Цей розпорядок зміниє в усіх каясах відношення скількості годин поодиноких предметів. Покищо невідомі мотиви цих змін з педагогічного погляду.

— Почтові бюра. „Газета Порання“ звертається з покликом до поштової алади, щоб оглянула поштовий уряд на вул. Фридрихів, що для клієнтів заступає лажно. Добре було би, якби хто з вищих поштових урядовців попробував також колись заглянути до поштового бюра на вул. Вавловій і там налати порушений лист або купити марку. Оба згадані бюра не уряди, а чистилища.

— У Т-ві „Зоря“ на вул. Вірменській 25. дає в суботу в год. 7. веч. свій вечір відомий наш монольогіст п. Микита Войтович. У програму аходять веселі характеристичні монольогі та сатиричні образки.

— Любовна історія. На вул. Янівській 57 трапидас трагічна любовна історія. Молодий двадцятикількалітній послужник (кельнер) з каварні „Бельмонт“ Адольф Горшовський тяжко пострілив молоду жінку старшого полиця Бонка, Станіславу, і сам застрівся. Бонка оженився кілька літ тому у Львові, але не міг задовольнити домагає дичини, яка була манікуристкою та фризеркою, що зникла до безжурного, веселого життя. З нудги вона вернулаь недавно до своєї професії і часто проводила час у товаристві молодих мушин по кнах і ресторанах. Незадовола познайомилася з молодим кельнером Горшовським, який закохався в ній і намовив її розвестись та вижити з ним до Борислава. Бонкова внесла навіть до суду прохання в справі сепарації, але агодом роздумалася і не хотіла піти за намовами Горшовського, який за той час став її коміранком і мешкав в її хаті. Після рішучої розмови на тему розводу з Бонковою, Горшовський у розлуці стріли двічі до Бонкової, а раз до себе.

— Річні вістки. Шведський урядовий денник оголосив заступку про заручини шведської княгині Марти з норвеським князем Оліфом. Король Густав V. дав згоду на це подружжя і шлюб відбудеться весною. — Варшавська всеакадемічна союзна дружина „Глоко“ грала проти дружини „Европа-Канадін“ і програв в відношенні 1:6.

— Троху спортовців аийшло на шніль 5.199 м. гори Кенія, де людська стопа була востаннє (себто вперше) у 1899 р. — На Моравії трапидас кілька випадків нової форми гриппу, яка адаряє на мозок; недуга тріває коротко і є смертельна.

— Відомий американський міліонер Рокфелер виїхав до Неаполя. — Два міста Москва і Твер почали шахову гру місцевих шахових союзів через безаротний телеграф. — У Поль. місті Влоцлавек у кіні обвалилось поруча галерії; 19 осіб ранених. — У Парижі помер барон Трістан Лямбер, найстаріший рояліст, який, не аважаючи на своє глибоке привязання до церкви, не покинув органу „Аксіон Франсез“, після її конфлікту з Ватиканом. — Відомий герой океанського перелету Кель небезпечно ранений в око підчас ізди на лещетах. — В еспанській місті Віверс автобус, що віз спортовців копаного мяча, апан у кручу; 2-ох убитих, 15 тяжко ранених.

— Евритмічний вечір у Парижі. Пишуть нам: У Парижі в школі Р. Штайнера на вулиці Кампань премієр б. а. приготували на 26-го ц. м. евритмічний попіс в 6 європейських мовах. Між ними буде й наша, а якої відтворять поезію Ів. Франка „Червона казіна, чого в дузі гнесься...“. Чужинці, що прийдуть на цей вечір почують може вперше і нашу музику. Такий евритмічний вечір давали наші артисти та аматори минулого року у Львові, але ця перша неспілива спроба не мала сподіваного успіху. Що торкається париського вєпора, про який повідомляють нас із Парижа, з проханням дати про це звістку для париських земляків, насуваться одна рефлексія: справді дивна доля нашої преси! Париські українці мусять аж з львівського денника вичитати про те, що роблять їхні земляки в цьому-ж місті!

— Продажа „Нає Фрає Прессе“. Від кількох днів віденські політичні кола шепочуть собі на вухо (але так голосно, щоб чути було на всіх кінцях світа), що „Нає Фрає Прессе“ має в найближчому часі змінити свого власника. Теперішній власник має, кажуть, підписати умову і відступити цей денник берлінській фірмі Ульштайн. Новий видавець мав би ширити ідею зєднання Австрії з Німеччиною, а крім цього мав би пробувати обєднати довкола цього денника всі демократичні елементи в Австрії. Якщо ця аністка здійсниться би, то нема сумніву, що її зєверний вигляд старого денника зміниться би основно. Новий видавець за прикладом „Берлінер Tageblatt“ почав би напевно в першій мірі під такої реформи, як зміни готичького письма на латинське.

— Рекордове місто. На засіданні міської ради Будапешту директор фінансів Ген подав до відома таку сензаційну статистику: минулого року було в місті 600.000 податкових екекуцій. Тому, що в місті є всього 150.000 осіб, які платять податки, виходить, що пересічно припадає на одну особу 4 екекуції річно. Влада думає над способом, як вийти з цієї ненормальної ситуації.

— Пляшки з паперу. Всі ню-Йорські молочарні почали вживати новий винахід — паперові пляшки, замість скляних. Практика ствердила, що дешевше і більше гігієнічно вживати паперову пляшку єдиний раз, як скляну — мити. Анальогічний досвід зробили вже давно ресторани з паперовими серветками, замість полотняних.

3 театру.

Кооператива „Український Театр“ під дир. Й. Стадника: „Мадам Баттерфляй“, опера в 3 актах Пуччіні.

„Мадам Баттерфляй“ Пуччіні, виставлена вперше 1904 року в Мілані, завоювала собі в розмірно короткому часі у своєму побідному поході цілий світ. Небодато таких опер, що могли б рівнятися з нею під оглядом популярності і симпатій у публіки! Ще збіс тільки опери Верді, що теж обігли цілу земську кулю, можуть рівнятися щодо популярності і витримувати конкуренцію з „Мадам Баттерфляй“ та іншими операми Пуччіні („La Bohème“, „Тоска“, „Турандот“).

І на нашій убогій сцені святкувала свій тріумф „Мадам Баттерфляй“, в ролі якої виступала незабутня Рубчакова. Саме мінає двацять літ, як відбудулась прем'єра цієї опери в Станіславіві в театрі „Руської Бєсли“ під дирекцією В. Стадника... Це був неабиякий тріумф і хто бачив тоді що виставу, той не скоро її забуде. Захоплювались тоді і свої і чужі, виставу повторювали кілька разів. А по двацятьох роках побачили ми цю оперу анову в постановці дир. Стадника, — але вже у Львові і... в цілком порожній салі. Богато детого хотілось сказати а цього приводу!

Не знаю, як хто, але я був дівсно приємно адивований, побачивши „Мадам Баттерфляй“ на сцені Т-ва Лисенка. Я не вірив, що тими скромними силами й асесами, якими розпоряджає український театр під дир. Стадника, можна виставити по людськи цю недугу оперу. На щастя, помилувся „Мадам Баттерфляй“ в салі Лисенки не потребує стидатись своєї славної предтечі аперод 20 літ.

В ролі Хо-Хо-Сан-Баттерфляй запрезентувалася айнакраще с-а Орліа. Спінала мило і ніжно, до чого достроювалася і її безаотна гра. Старалася бути дівсно „метеликом“ по інтенції автора лібретта і великого композиста. Пляши її партнером був п. Никитин, що має дуже гарний голос і добру сценічну востану. Виступав у ролі Лінгертоні вперше, але того не можна було аіпати, бо поводився на сцені свободо і співав захоплююще. В особі п. Никитина наш театр дістав паретні дівсно доброго першого тенора-соліста. П. Рубчак як консуль Шарлєс наших похвал не потребує. Поводився на сцені а іспієтє, співав як рутівочаний артист (що ролу кроку він адала). Слова привязання належаться також п-і Венцалєвій (Сусукі) за її ніжний спів (мечосопран) і за переконуючу гру. Тип вєстороннього „промисловця“ (Горо) мав доброго підтворця в особі п. Венцала.

Сцена і її обстановка скромні, але нікого не разили. Хори дівчат вишкєлені як слід. Скріплена оркестра під батутєю п. Барича. I. H.

До заміток про фільму „Т. Шевченко“.

(Допис з Тернополя.)

До заміток, які появились про фільму Шевченка в нашій пресі, я докинув би оних кілька слів:

Найбільшою недостоачю тієї фільми я вважаю те, що в ній нема представлено духового розвитку Шевченка. Шевченко не ходив до жадних загальнообразуючих шкіл, отже де ті книжки, на яких він учився? де ті люди, котрі були йому провідниками в науці? і взагалі де той аристат, у якому доконувалася його духова переміна зі селяньського хлопця на високоінтелігентну й образовану людину? Певно, Шевченко був геній — це 95 відс. праці й поту, а тільки 5 відс. фантазії й інтуїції, а той праці й поту в Шевченка на фільмі яки зовсім не було видно. Колиб тому Шевченкові, так як він є представлений на фільмі, аняв Білєрмаєрєвську сукману і фрак, а на дівку селяньську свитку, то він зовсім не різнився би ні фізично ні духово від звичайного селянина й тоді його нонна на тлі панського середовища, в якому він обертався, булаб зовсім незрозуміла.

Так само нема представлено поетичного розвитку Шевченка. Розуміється, і тут можна би сказати, що поет родиться, а не виробляється тай, мовляв, в який спосіб можна би це на фільмі вивести? Одначе, хоч поет і родиться, всеж таки його мова, стиль, сюжети, мотиви, ідеї й тенденції розвиваються і на це кінові мистці і оператори повинні найти спосіб, щоб це унагладити. Думаю, для унагладнення поетичної творчости Шевченка замало є, як це зроблено у фільмі, вивести, як він, будучи в академії мистецтва, одного гарного вечора як почі сів до стола і почав писати, або як на засланні виходив поза казарну в степ і писав. На фільмі, що виводить індивідуальне життя поета від диточого віку аж до хвилі смерті, ми хотіли би бачити ту „червону нитку“, що веде від звичайньської баланди „Тополі“ до високої суспільно-політичної концепції „Сну“, „Пославія“ й „Кавказу“. Та всього того ми на фільмі не бачимо.

Та найважніша хіба фільми це те, що Шевченко представлений тільки як вишкований і неподальний політичний симпатик закріпощеного селянства. Прочінь ми азіаємо, що Шевченко ієдлаував і захоплювався історичною Україною а її гетьманами й козацтвом. Датьм Шевченко проповідував самостійну Україну в майбутності, хоч йому та Україна в поетичній уяві приваждувалася як держава „без холопа й пана“, то всеж таки є абсурдом приймати, що Шевченко уявляв собі ієстнування якоїнебудь держави тільки а одною суспільною верстєтою, в даному разі, селяньством і що він тільки з тим селяньством симпатизував. Вікніи Шевченко, почавши а того часу, як був вишковлений а кріпачстві, обертався тільки в кругах мистців, учених, високих урядовиків, поміщиків, графів і князів, між якими певно були й ієалісти, але всеж і такі а них були далеко від аичкоутих політичних симпатій до селянства, і певно Шевченко у великій мірі переймав від них суспільно-політичні погляди.

Колі ми а того боку будемо дивитися на ту фільму, то побачимо, що вона для українця-інтелігента, або скажім, інтелігентного українського громадянина взагалі, не представляє великої або представляє дуже малу позитивну аартість. Не представляє тому, що нічим не причиноється до висвітлення питання про суспільно-і національно-політичний світогляд Шевченка, а головно про його розвиток а уагладненням причиноєсти. Найглибший ієологічний рів, який мусів Шевченко перескочити, був рів явраз від політичних симпатій виключно до селянства, симпатій, які були йому як селяньському символі проєджені до симпатій і до інших суспільних верст.

16. Билина.

и друкарні Видавничої Спілки „Школяра“ Львів, Ринкова 10.

